

Wilt u voorlezing van deze preek in uw gemeente even melden via contact@vanbruggenpreken.nl ?

Lucas 1:11-17

HET BEGON WAAR MENSEN NIET MOCHTEN BINNENKOMEN

Gabriël bezoekt Zacharias in de tempel

Gemeente van onze Here Jezus Christus, [1]

Het Kerstfeest is dichtbij. Dan hopen we Lucas 2 te lezen: over de geboorte in Betlehem en over de engelen bij de herders. Nu, in de adventstijd, lezen we eerst Lucas 1: hoe het allemaal werd voorbereid door de engel Gabriël.

De geschiedenis van het kindje Jezus begon immers niet in Betlehem maar in Nazaret, waar Maria namens God gegroet werd. Door Gabriël. Maar nog eerder is het bezoek van deze engel aan Zacharias. Eigenlijk begon het allemaal niet in Betlehem en ook niet in Nazaret, maar in Jeruzalem, in de tempel.

Het eerste begin voor kerst is dus te zoeken in het heiligdom. Dat is opvallend, want dit is nu precies het stukje grond binnen Israël waar de mensen niet mochten komen. Maria niet en Jozef niet en de herders niet. Ook Simeon en Anna niet. En de magiërs uit het Oosten al helemaal niet. [2]

Tussen al die mensen rond Kerst en de heilige God hing het voorhangsel dat scheiding maakte. Het Oude Testament bracht de mensen al wel weer naar God terug, maar een volkomen hereniging bleef nog onmogelijk. De tempeldeur riep de gelovigen een halt toe: alleen een priester mocht bij wijze van uitzondering soms even naar binnen. Zacharias staat dan ook maar alléén in het heilige, terwijl het tempelplein daarbuiten toch boordevol mensen is. Gabriël begint in de stilte van het heiligdom.

[3]

HET BEGON WAAR MENSEN NIET MOCHTEN BINNENKOMEN

1. Het begon waar buitenstaanders bidden
2. Het begon waar God mensen wil binnenlaten

1. (Het begon waar buitenstaanders bidden)[4]

Het verhaal begint haast als een onwerkelijk sprookje. „Er was...een oude man ...in de tijd van een boze koning...en hij was getrouwd met Elisabet”.

Maar wanneer we beter luisteren klinkt het toch meer als een stukje bijbelse geschiedenis. De man was een priester en ook zijn vrouw was uit een familie van priesters. Zij woonden ergens in het bergland van Juda in de nabijheid van de tempel. Daar deed Zacharias van tijd tot tijd dienst. Lucas

formuleert het zoals de oudtestamentische verhalen verteld worden. We worden teruggezet in de tijd van die bijbelse geschiedenis. [5.1]

*

Maar meteen voelen we ook dat God nu doorwerkt aan de lijnen van vroeger: deze priester en zijn vrouw leven in de dagen van Herodes. Die naam herinneren de lezers van Lucas zich nog goed. Herodes leefde in de tijd van hun ouders. Die wisten daar hele verhalen over te vertellen. De bijbelse geschiedenis komt opeens heel dicht bij: de God van het zo oude testament werkt ook in déze tijd van Herodes en Zacharias!

*

Eigenlijk leek het daar eerst helemaal niet op. In het huis van Zacharias en Elisabet is het stil. Toen ze jonger waren, klonken er nooit kindergeluiden. En nu ze ouder worden, wordt er nooit op de deur geklopt door een zoon die zijn ouders komt bezoeken. Wat hebben deze man en vrouw gebeden om een kind. Alleen God kon dat geven! Maar het leek erop dat Hij werkeloos bleef toezien. Zij baden wel, maar er gebeurde niets. Zo ging hun jeugd voorbij en werden ze ouder en ouder. Het werd te laat. Ze hoefden nu niet meer te bidden om een kind.

Wat hadden deze man en vrouw gemakkelijk verbitterd kunnen raken. Ze hadden zich kunnen opsluiten in zichzelf: wat heb je nu aan God wanneer Hij toch niets doet en je gebeden onverhoord blijven?

Het omgekeerde gebeurde echter met hen. Zij zijn juist door hun beproeving gelouterd. Zij groeiden in geloof en liefde. Zij groeiden niet bij God weg. Ze bleven hun hemelse Vader ondanks alles vertrouwen. Stel je voor dat ze Hem nú niet hadden! [5.2]

En zo werkt God toch wel in hun leven. Hij loutert hen tot mensen van wie gezegd kan worden dat ze beiden rechtvaardig voor God waren en leefden naar alle geboden en eisen van de Here, onberispelijk! Het leven had hun niet gebracht wat ze er van gehoopt hadden. Zoals dat zo vaak kan gebeuren. Toch zijn ze niet ontspoord. Terwijl hun leven ineenschrompelde en langzaam verteerde, zorgde God dat het als een kaars bleef branden voor Hem: dagelijks steeg de rookspiraal van het gebed uit hun huwelijk omhoog naar de hemel.

*

Nu gebeurde het op een keer dat Zacharias weer een week van huis moest om in de tempel te helpen. Reeds David had alle priesters in 24 groepen ingedeeld. En om beurten moest elke groep een week dienst doen. Nog altijd ligt daar dat oude spoor uit de tijd van David en Salomo. En ook Zacharias beweegt zich over die lijn naar Gods huis in het midden van Israël.

Deze keer wordt voor hem een heel bijzondere. Hoogstens eens in je leven krijg je als priester de kans om op het gebedsuur het heiligdom binnen te gaan. Om daar dan op het reukofferaltaar het brandende wierook te leggen. Nog nooit in al die jaren is Zacharias achter het voorhangsel geweest dat iedereen verhindert om in de tempel naar binnen te kijken. God is heilig: je kunt niet zomaar doorlopen bij Hem! Maar nu wijst het lot Zacharias aan en vandaag mag hij met bevende handen dat

voorhangsel iets terzijde schuiven. Hij mag nu zelf naar binnen gaan in die ruimte die vaag wordt verlicht door de kleine lampjes van een zevenarmige kandelaar.

Twee maal per dag wordt het wierookoffer naar binnen gebracht, naar het reukofferaltaar. Dit staat vlak voor het gordijn waarmee het allerheiligste is afgesloten. Het offer wordt gebracht op de uren van het morgen- en het middaggebed. Het volk knielt dan in de voorhof. Mannen en vrouwen verenigen zich in dat tempelgebed. Zij zijn onheilig. Zij mogen wel naderen bij het brandofferaltaar waar vergeving is voor hun zonden, maar zij mogen toch niet binnenkomen in het heiligdom: zo volkomen is de reiniging nog niet! En namens hen mag alleen een priester stil en eerbiedig naar binnen gaan met de brandende wierook die het omhoog stijgend gebed in beeld brengt.[5.3]

*

Zacharias heeft zich al jarenlang voorgesteld hoe het er allemaal uit zal zien daarbinnen. En het is ook precies zoals hij dacht. Totdat hij alleen in deze ruimte staat, zijn wat gebogen hoofd iets opricht en het wierook op het altaar wil leggen. Dan staat daar nóg iemand. Schrikwekkend aanwezig. De engel Gabriël. Als rechtvaardige zal Zacharias altijd al geloofd hebben in engelen. Maar wanneer je er dan plotseling één ziet staan, is dat nog wel heel iets anders. Onthoud het alvast: wanneer we ooit te zien zullen krijgen wat we geloven, zullen we altijd nog hevig schrikken.[5.4]

De engel stelt Zacharias echter gerust. Engelen komen niet om mensen schrik aan te jagen. Deze engel heeft zelfs verrassend nieuws. Hij is hier omdat het grote uur is aangebroken. Nu gaat het beginnen. Daarop komt de boodschap kort en goed neer. De HERE komt verlossend omzien naar zijn volk en een profeet zal zijn komst aankondigen.

Het gebed wordt verhoord! Eeuwenlang boog het volk zich al in deze tempel om te bidden. Als wachters die uitzien naar de morgen: de morgen, ach wanneer? Om hen heen brak alles bij de handen af. Vijanden verstoorden keer op keer de rust. De wereldse levensstijl van de Grieken rukte kinderen en ouderen weg uit de kring van de gelovigen. De ziekte en de dood sloegen toe en de bezetenheid woedde in Israël.[6.1]

Ergens in Bethesda ligt een zieke man nu al voor het vierde jaar en het is maar goed dat hij niet weet dat hij er over 34 jaar nog zal liggen. En ergens anders wordt een kindje geboren dat blind is: zijn ouders weten gelukkig nog niet dat hij zijn leven later zal slijten als bedelaar bij de tempelpoort. In Galilea loopt een jongen de deur uit om vaders geld door te brengen met slechte vrienden: een verhaal op zich! Te midden van al deze golven stijgt dagelijks een bijna machteloze wierookspiraal omhoog: daar verandert toch helemaal niets van? Het leven van Zacharias en Elisabet is de wereld van Israël in een notendop: bidden en voorbijgaan!

Zo kan het lijken wanneer we er van buitenaf naar kijken. Maar Gabriël laat horen dat God zelf zal binnenkomen. Hij komt ingrijpen in dit gestoorde en vaak anders lopende leven. En Hij komt dan juist via de poort van het gebed. Dáár sluit God bij aan wanneer Hij het allereerste signaal geeft van zijn naderende komst om alles te veranderen.

*

Is dit niet opvallend? We zijn er natuurlijk aan gewend dat het zo is gegaan. Maar had het niet

veelmeer voor de hand gelegen dat de engel Gabriël zijn opwachting had gemaakt in het Sanhedrin: moest dit hoogste college het niet weten? Of had de engel niet kunnen gaan naar de leiders van de vrome partij van de Farizeeën: zij zijn toch niet voor niets de meest stipte gelovigen in die tijd? Het is heel opvallend dat de engel het allergrootste nieuws niet uitbazuint op de straten of voor de rechters en leiders en zelfs niet op het tempelplein, maar dat hij het stilletjes alleen Zacharias in het oor fluistert binnen in het heiligdom. Het is alsof Gabriël zich schuil hield in de tempel, waar niemand kwam. En alsof hij nu in het geheim aan die éne priester die daar binnenkomt, het vertelt. Waarom hier, in de stilte waar het volk nooit zal komen?[6.2]

Het is niet omdat Zacharias een priester is: er waren wel meer priesters en er was zelfs een college van hogepriesters. De engel is in de tempel omdat hier het reukofferaltaar staat. Hij bevindt zich, zoals Lucas schrijft, „ter rechterzijde van het reukofferaltaar´´. Daar gaat het om. Om die plaats. Naast het altaar van het gebeden-offer. Daarom zegt hij ook: uw gebed is verhoord.

*

Hoe wordt het advent in de wereld en in ons leven? Door onze acties of reformaties? Door onze levensheiliging? Nee, alleen maar op ons gebed. In dat gebed buigen wij voor de Heilige: we erkennen dat er nog wel heel andere verhalen over ons en over Gods volk zijn te vertellen dan de glinsterverhalen die worden bijgezet in geschiedenisboekjes. Wat houden wij aan het leven over om voor God te brengen en Hem naderbij te doen komen? Uiteindelijk niet zoveel. Maar als ons dan weinig meer rest dan het gebed om vergeving en verlossing, dan is juist dit zwakke van de mens het punt waarop God zich over ons ontfermt. Daarom vraagt de Here Jezus later ook eens of de zoon van de mens nog wel geloof zal vinden wanneer Hij terugkomt. En dan gaat het ook daar om het biddend geloof. De Here vraagt niet of Hij nog een sterke en bloeiende wereldkerk zal aantreffen. Hij vraagt ook niet of Hij uiterst geslaagde en ongeschonden christenen zal aantreffen. Maar Hij vraagt wel of er dan nog het geloof zal zijn als van die weduwe die niet ophield bij de onrechtvaardige rechter op de deur te kloppen met het verzoek haar uit haar misère te helpen.[6.3]

Toen de tijd van het oude verbond voorbijging, werd steeds meer zichtbaar dat Israël het niet kon maken in deze wereld. Het volk schrompelde ineen tot aangevochten betekenisloosheid in deze wereld. En toen het persoonlijke leven van Zacharias en Elisabet voorbijging, werd het leger en uitzichtlozer op aarde. En zo is het nog. Nu de tijd van het nieuwe verbond voorbijgaat, raakt de christenheid meer en meer verzwakt door verdeeldheid en ongeloof. En hoeveel kinderen Gods lijden in deze tijd niet door aanvechting, beschadiging en dood? Je wordt er zo oud bij als Zacharias en Elisabet.

Maar God gebruikt deze beproeving om ons te louteren tot niet meer dan opgeheven handen en volgehouden dringend gebed. Wat overblijft is puur geloof. Wanneer dat kleine waakvlammetje blijft branden in een leven dat als een kaars afbrandt, dan zal God ons niet voor niets doen leven. Hij zorgt ervoor dat onvruchtbaarheid, beschadiging, verlies en dood niet de laatste woorden van ons leven zijn. Hij ontfermt zich over zijn biddende kinderen en zendt zijn zoon. Eerst om zich te vernederen om onze zonden, en straks om hemel en aarde te vernieuwen en tot één groot feest te maken van vrede, vruchtbaarheid, ongeschonden verhoudingen en schaduwloze blijdschap.

*

Gabriël belooft het: „Blijdschap en vreugde zal uw deel zijn”. [6.4]

Volhouden in geloof loont bij God! Zelfs wanneer het op aarde nooit meer goed kan komen, kan het toch nog goed aflopen in de toekomst van God. De onvruchtbare Elisabet die een kindje mag ontvangen, is een teken in de nacht.

Want een Kind wordt ons geboren, een zoon wordt ons gegeven. En de heerschappij rust op zijn schouders. Wij noemen Hem Wonderbare Raadsman, Sterke God, Eeuwige Vader, Vredevorst. Groot zal de heerschappij zijn en eindeloos de vrede op de troon van David en over zijn koninkrijk omdat Hij het sticht en grondvest met recht en gerechtigheid, van nu aan tot in eeuwigheid. De ijver van Gabriëls God gaat dit maken.

Het leek een droom van Jesaja, maar het wordt de werkelijkheid van Jezus.

*

2. (Het begon waar God mensen wil binnenlaten)[7]

We zagen nu wáár de Here begint met advent: bij de gebeden in het heilige. Laten we nu in de tweede plaats er ook naar kijken waarméé Hij begint. Hij kondigt de geboorte van een strenge boetprofeet aan.

Een boetprofeet is niet een profeet die boetes uitdeelt. Je kunt hem beter vergelijken met een strandwacht. Soms gaan groepen mensen de zee in terwijl het te gevaarlijk is. Ze trekken zich niets aan van de vlag die het verbiedt om in zee te zwemmen. Dan zet de strandwacht zijn megafoon, die grote luidspreker, aan zijn mond. Hij roept: `Terugkomen. Direct. Anders verdrink je!’ Je schrikt van dat harde geluid. En dat is maar goed ook, want je bent door je eigenzinnigheid in groot gevaar gekomen. Johannes is voor het volk Israël zo’n alarm-profeet. Hij roept: `Keer je om, bekeer je tot God. En leef niet langer ieder voor zich. Stel je samen op om de binnenkomst van je God te verwachten!’ Zo is Johannes een boetprofeet. Gelukkig op tijd gestuurd!. [8.1]

Onze Heiland zelf had zo’n voorbereider niet nodig. Hij kon wel geboren worden en later beginnen met zijn wonderen en prediking zonder dat er eerst een profeet optrad.

Maar het volk heeft zo’n wegbereider wél hard nodig. Het volk van God is uiteengevallen door zijn zonden. Het leven is er stuk gegaan. [8.2]

De verhoudingen zijn verstoord tussen ouders en kinderen. En de band tussen de gelovige aartsvaders en de moderne generatie is maar heel zwakjes. Zou Abraham zijn eigen nageslacht nog wel herkennen in die mensen die helemaal bezig zijn met het veiligstellen van hun eigen volksbestaan? Zou de rechtvaardige priester Zacharias zich vaak niet wat ongelukkig gevoeld hebben bij de onstuimige maar wereldse levensstijl van heel wat jongeren in die tijd? Wanneer Jezus tot dit volk komt, is het veel te druk bezig met zichzelf en met zijn eigen spanningen en verdeeldheid. Een volk van Farizeeën en ook van tollenaars en zondaars. Eigenlijk is een Elia hard nodig. Zo’n profeet die de mensen hardhandig bepaalt bij hun kleingeloof en wereldgelijkvormigheid. Ze worden steeds meer verdeeld: ouderen tegenover jongeren, generatie tegenover generatie, kinderen tegen ouders. Eigenlijk zou de rechter Jezus gauw klaar kunnen zijn met dit volk: weg ermee.

*

Maar dan stuurt God in zijn genade eerst een boetprofeet, een tweede Elia. Hij zal de mensen doen zien waar hun zonden en afdwalingen liggen. Hij zal ze leren om die nu eindelijk eens eerlijk te erkennen, er berouw over te hebben en met spijt te komen tot de doop van verootmoediging in de Jordaan. Toegeven dat het niet goed was wat je deed. Toegeven dat je elkaar beschadigde. Toegeven dat je meer jezelf hebt gezocht dan de ander. Toegeven dat je materialistisch leefde en oneerlijk met geld omging. Toegeven dat je je ouders onrecht hebt aangedaan. Toegeven dat je je kinderen te kort deed of ze niet genoeg beschermde. Dit toegeven verenigt generaties en gezinnen weer voor Gods aangezicht. Dat is de bedoeling. Johannes de Doper zal de harten van de vaders weer keren tot de kinderen en de ongehoorzamen tot de gezindheid van de rechtvaardigen.**[8.3]**

Daar krijgen ze allemaal nog een kans voor. Daar geeft de Here ze nog de tijd voor. Ze mogen orde op zaken stellen voordat de Rechter en Verlosser komt. Er is een vooraankondiging. God komt niet zomaar binnenvallen in de wereld. Hij komt onverwachts, maar nooit onaangekondigd! Je mag nog gauw het huis van je leven op orde brengen. En dit vooral door berouw en door een nieuwe gezindheid.

Dan staat er straks een goed voorbereid volk. Een volk dat een slecht verleden had opgebouwd. Een volk dat littekens draagt van conflicten en onenigheid. Maar ook een volk dat zich nu schaamt over wat er gebeurd is. En zó is dat volk toch nog voor de Here toebereid en klaargemaakt.

*

Is dat geen wonder? God komt blijkbaar niet alleen voor de ongeschonden rechtvaardigen, maar voor de rechtvaardigen én de ongehoorzamen. Hij komt niet alleen voor de vaders, maar ook voor de jongeren. Hij komt niet voor een select publiek in de kerk: Hij komt voor u allemaal. Daarom moet u terugkomen en jij moet niet weglopen. Het gaat juist om u en om jou. Misschien geven wij als mensen aan elkaar wel eens het gevoel dat de ander niet aanvaard is, niet voor vol wordt aangezien, niet echt geaccepteerd is. Maar dan komt God de wereld binnen en Hij stuurt een boodschap juist naar u allemaal. Hij ziet je voor vol aan: je hoort er wel degelijk bij. Het gaat God om ons allemaal, om u allemaal, om jullie allemaal.**[8.4]**

*

Daarom stuurt God ook voor de wederkomst van Jezus mensen uit die ons als ouders of als ouderlingen aanspreken. Niet omdat we niet goed genoeg zijn voor God, maar juist omdat we voor Hem de moeite waard zijn. Daarom wil Hij dat we op tijd ons gezicht de goede kant op keren in ons leven. Het mag er gegaan zijn zoals het helaas ging in ons leven, maar je krijgt op tijd gelegenheid voor schaamte, berouw en gebed. En dan blijkt Jezus een redder te zijn van zondaren, onvruchtbaren, stervenden. God wil de poort van de tempel openzetten: onheiligen moeten genodigd worden voor een feest op de plaats waar ze nooit mochten komen.

*

Vier advenstszondagen legden de looper uit voor het feest van Christus' geboorte. We weten nu naar welke kant we moeten lopen. We gaan God danken dat Hij zijn volk erop ging voorbereiden, om uit te zien als hulpbehoevenden.**[8.5]**

God zal de in Betlehem geboren Christus spoedig doen terugkomen voorgoed. Elke zondag is adventszondag: voorbereiding op zijn laatste komst. Iedere zondag leren wij bidden: Maranata, kom Here Jezus. Zou het deze week de laatste adventszondag zijn geweest voor nu en voor eeuwig? Dat weten we niet. We weten wel dat er nog één zondag is en dat God ons in ieder geval nú nog aanspreekt: keer je gezicht en je hart naar Mij toe. Ik wacht op ouders en kinderen, op generaties en op ieder persoonlijk. Daarom wordt er ook gepreikt. Vanaf Johannes de Doper tot aan vandaag toe. Een stem uit de hemel: klinkt helder en doordingend vanuit het heilige. Gabriël doet ons vanuit dit heiligdom de melodie horen van de hoop! Spits je oren en mis het signaal niet in je leven!

AMEN

[9]Dia 9 kan blijven staan tijdens het voorspel op LvdK 127